

Anadolu'da bir gece

Nuri Bilge Ceylan'ın filmi *Bir Zamanlar Anadolu'da*, adının çağrıştırdığı gibi **Sergio Leone**'vari bir western değil. Ama yine de kimi western öğeleri içeriyor. Özellikle iki hain kardeşin öldürüp bilinmeyen bir yere gömdükleri adamın cesedinin, bir grup kanun ve dü-

zen insanı tarafından dağ-bayır dolaşarak aranması bölümlerinde... Ki bu arama olayı filmin hem ana entrikasını oluşturuyor, hem de daha başka birçok şeyin ortaya çıkmasını sağlayan bir turnesol kağıdı işlevi görüyor.

Anadolu'nun bağrında yaşanan yaman bir gece bu... Başını bölge savcısı, görevli doktor, öfkeli bir komiser ve katil kardeşlerin çektiği grup, orada yalnızca 'domuzbağı' ile bağlanıp gömülmüş zavallı bir insanı değil, bu ülkenin kimi insan gerçeklerini de arıyorlar. Ama bu, aynı zamanda evrensel insan gerçekliğine doğru bir yolculuğa ulaşıyor. İnsanı insan yapan birçok şeyin, bir gece boyunca usul usul örülerek bir büyük tabloya dönüşmesi olayı..

Üzerinde elbette uzun boylu durulacak olan **film**, Ceylan'ın sinemasında *Üç Maymun*'dan sonra hikayeye, drama, dolayısıyla insana daha çok yer verme tavrının yeni bir aşaması. Bu tavrı yadırgayanlar ve onun ilk filmlerinde daha bir belgesel hava taşıyan, hikayeden daha bağımsız gözükten sinemasını özleyenler olacaktır. Ama bu hikayeye doğru kayış, her büyük sinemacı için bence kaçınılmaz bir serüven. Ceylan da bunu yaşıyor.

Ancak tipik Ceylan'vari öğeler yine var. Bir kez daha **Gökhan Tiryaki**'nin büyük katkısıyla oluşan ve deli gibi esen rüzgarı, dağbaşlarının ürkünç yalnızlığını, suların ürperen yüzünü, bir anda çakan yıldırımla aydınlanan eski kabartmaları ve daha birçok şeyi görsel bir serüvene dönüştüren görüntüler. Yer yer de unutulmaz sinemasal bölümler: karayağız erkeklerle dolu bir odaya giren melek yüzlü bir kızın birden yarattığı mucize havası; su boyunca kayıp yuvarlanan bir elma; bir dizi eski fotoğraf aracılığıyla hatırlanan ölmüş bir evlilik; inanılmaz bir keder duygusu içeren bir otopsi sahnesi... Tüm bunlar, bizlere sık sık bir büyük **sinema** ustasını izlediğimizi hatırlatıyor.

Ama **film** çok mu uzun (tam 157 dakika), çok mu geveze, andığım bölümler ve benzerleri bu uzunlukta bir **film** için yetersiz mi kalıyor? Böyle düşünenler de olacaktır. Ve bu duygu, en azından Cannes'da filmin alışılmadık biçimde geç gösterilmesiyle beklentisi anormal biçimde artanları biraz düşkünlüğüne uğratmış olabilecektir. Ama biraz sakin biçimde, filme toptan ve yansız biçimde bakmak, önemini anlamak için yeterli olacaktır.

Ayrıca kimilerinin bilinen bıyıkları kesilerek ya da bilinmeyen bıyıklar eklenerek geçirdikleri 'fiziksel müdahale'nin de katkısıyla adeta tanınması zor biçimde karşımıza gelen **Yılmaz Erdoğan**, **Taner Birsell**, **Ercan Kesal**, **Fırat Tanış**, **Ahmet Mümtaz Ceylan** gibilerinin ve de yeni Ceylan oyuncusu **Muhammed Uzuner**'in görkemli oyunlarına da şapka çıkarmak isterim. Hoşgeldin, yeni Nuri Bilge filmi. Umarım ve beklerim ki bu akşam açıklanacak ödüllerde yerin olsun...

**ATILLA
DORSAY**

